

Research Article

Zusammengefasste neue deutsche Rechtschreibung und die wichtigsten Regeln mit einigen Beispielen

The important rules as explained in The New Spelling Guide written in German and the examples of these rules

**Almancada ‘Yeni İmla Kılavuzu’ nun Kısaca Örneklerle Gösterilmiş Önemli Kuralları
Important Rules of the ilmiş New Spelling Guide ’in German**

Dr. ogretim uyesi Halis Benzer

University of Kirikkale. Edb Faculty Department of Western Languages GERMAN

Zusammenfassung: Konrad Duden 1850 sein Hauptwerk Vollständiges Orthographisches Wörterbuch der deutschen Sprache, das ist die Grundlage für die Rechtschreibreform von 1901, welche dann verbindlich für Deutschland wurde. Diese Arbeitsweise für die Richtlinien des Ministeriums für Bildung und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen aus dem Jahr 1998. Grundsätze der neuen Rechtschreibung für die Sicherung einer einheitlichen Rechtschreibung Beamte und der Gesetzgeber.

Schlüsselworte: Laut-Buchstaben Zuordnung, Getrennt- und Zusammenschreibung, Bindestrich, Groß- und Kleinschreibung, Zeichensetzung, Worttrennung

Abstract: Konrad Duden published his main work *Vollständiges Orthographisches Wörterbuch der deutschen Sprache* in 1880. It represented the base for the reform of the German orthography of 1901, which from then on was mandatory in Germany. This paper is based on the 1998 Guidelines of the Ministry of School and Further Education of the Land Northrhine-Westphalia. The principles of the new orthography serve to secure a unified orthography for all those who have to adhere to them, such as teachers, student, government officials and legislators.

Key words: The order of sounds and letters, separated and compound words, words written with a hyphen, words starting with capital letters or lower-case letters, punctuation marks, separating the words.

Ozet

Konrad Duden’ın 1880 yılında yayınlamışmış olduğu *Vollständiges Orthographisches Wörterbuch der deutschen Sprache* adlı eserini esas alarak 1901 yılında yapılan ilk ‘*İmla Kılavuzu Reformu*’ Almanya için bir başlangıç sayılmış buna müteakip yıllarca yenileri takip etmiştir.

İşte bu çalışmanın amacı, Kuzey Ren Westfalya Eyaleti Eğitim Bakanlığı (Ministerium für Schule und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen) tarafından 1998 yılında yayınlanan “Yeni İmla Kılavuzu” nun (Neue Rechtschreibung und die wichtigste Regeln) esas amacı öğretmen, öğrenci, devlet memurları ve kanun düzenleyicileri için resmi yazışmalarda imla kurallarındaki birlikteliği sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Ses ve harf sırası, ayrı ve beraber yazım, orta çizgili yazım, büyük ve küçük yazım, noktalama işaretleri.

0. Giriş

1901 yılından beri imla kuralları, Alman dilinde sürekli yenilenmek istenmiştir. Bunun için çeşitli yıllarda bir takım kurallar ve değişiklikler getirilmiştir. 1998 yılında yayınlanan “Yeni İmla Kuralları Kılavuzu” 1901 yılından günümüze kadar olan değişiklikleri ve yenilikleri kapsamaktadır ve

Almancada dilbilgisi yönünden birlikteliği sağlamayı

amaçlamaktadır.

Bu çalışmada yeni kuralların uygulanması, mümkün olduğu kadar kısa örneklerle Almanca olarak gösterilmiştir. Bu örneklerin özgün halini bozmadan Almanca olarak vermenin okuyucuya daha yararlı olacağı düşüncesinden hareket edilerek, bu örneklerin sadece ön açıklamaları Türkçe olarak yazılmıştır.

Önceki Almanca imla kılavuzlarına göre getirmiş olduğu yenilikler örneklerle betimlemektir.

Yeni imla kuralları sıradaki kurallara uymak zorundadır.

Yeni kurallar içerik olarak daha sade bir imla kurallarına ulaşmayı amaçlamaktadır. Böylece birtakım özel durumlar ortadan kaldırılmıştır.

Yeni imla kuralları ile uygulama alanı genişlemektedir.

Yeni imla kuralı özellikle kuralları yeniden formüle etmeyi komple bir sistem olarak kabul etmiştir ve bu imla kuralının ana temeli şudur:

Yeni imla kuralları her harfin okunduğu gibi yazılmasını amaçlamaktadır.

Almancanın yazılmasında, noktalama işaretlerinin anlaşılır olması gerekmektedir.

Almanca yazılırken şu temel ilkeler göz önünde bulundurulur.

:

*ses ve yazı arasındaki ilişkiler

*anlam ve yazı arasındaki ilişkiler

1. Ses ve yazı arasındaki ilişkiler

Almancada her hece bir veya birkaç harfin aracılığı ve birleşmesi neticesinde meydana gelir. Örneğin **sch, ch, st**. Bazen de iki ses tek bir harfle gösterilir. Örneğin **x** ve **z**'de olduğu gibi.

Standart Alman dilinde ses ve harfler düzenli şekilde uyum sağlarlar. Bu kuralın faydası ise her kelimenin her zaman aynı şekilde yazılmasıdır. Bu, her kelimenin yazılışının ve bölgesel telaffuz farklılıklarının yazıya yansımaması demektir. Kim yazmayı öğrenirse, o standart dilin yazılışını da öğrenmek zorundadır.

Almancada en önemli sorunlardan biri özellikle yabancı kelimelerin yazılış şekilleridir. Çünkü diğer diller ses tonları ile ifade edilmektedirler. Bu özellik ise Almancada bulunmamaktadır. Örneğin [θ]İngilizcede **Triller** ve Fransızca nazal seslilerde olduğu gibi **Teint**'dir. Yabancı kelimeler de ses-harf sıralaması ile teşekkül eder. Örneğin **Nightclub**'de olduğu gibi. Temel ilke olarak yabancı kelimelerin yazılışında iki eğilimi ayırt etmek gerekmektedir.

1. Kelimeleri yabancı dillerde olduğu gibi yazma
2. Yazı ve anlam arasındaki ilişkiler

1. Kelimeleri yabancı dillerde olduğu gibi yazma

Bu yazma şekli yabancı dili öğrenirken faydalıdır. Bunlar zaten uluslar arası ifadede kullanılan kelimelerdir. Örneğin **City, Taxi, Post, Bank** veya branş dilinde olduğu gibi, örneğin; **Calcium**, zaman zaman **Flair** (dünyayı dolaşan) olarak veya diğer türlerden **Club, Klub** gibi. Ses veya ortografik olarak, örneğin; İngilizce'de olduğu gibi **strike** konuşulduğu gibi [starık] Almanca **Streik** söyleyişi [[starık].

Bu çözüm yolunun faydalı yönü yabancı kökenli dili tanımayanlar için kelimeyi okuma ve telaffuz yönünden yararlı olmasıdır. Çünkü yabancı kelimenin karşılığının tam olarak verilememesi durumunda yabancı kelime sadece yazı şeması gibi olur. (örneğin: **Portemonnaie** als **Por-te-mon-na-i-e**). Denkleştirmenin yerine getirilmesi veya getiriliyor olması genellikle sistematik olarak yapılamaz, sadece durumdan duruma kelimenin nadiren veya sıkça kullanılmasına bağlıdır. Bazen çift yazılma durumları da vardır. **Soße, Sauce** kelimelerinde olduğu gibi.

Özel isimlerde ise her zaman ses-harf-sıralaması (uyumu) geçerli değildir. Mesela şu isimlerde olduğu gibi: **Schmidt, Schmid; Maier, Mayer, Meyer, Meier; Duisburg; Soest** vb.

2. Yazı ve anlam arasındaki ilişkiler

Almanca imla kurallarını sadece seslendirme ve telaffuzla ilişkilendiremeyiz. Bu kurallar özellikle kelimelerin ve kelime öbeklerinin harf olarak kağıt üzerine yazılması ile de yakından ilgilidir. Bu husus hecelerin, kelimelerin, cümlelerin ve metinlerin anlamları ile de ilgilenmek anlamına gelmektedir.

Böylece bir kelime farklı yerlerde farklı telaffuz edilse dahi kökü aynı yazılır. Burada esas veya kök yazma durumundan, yani şeklen sabit yazmadan bahsedilebilir.

Bu durum, Almanya'nın farklı bölgelerinde dildeki telaffuz sertleşmesinden kaynaklanmaktadır (Örneğin **Rad** ve **Rat** kelimeleri farklı yazılıyor ama aynı şekilde telaffuz ediliyor **des Rades** ve **des Rates**), inceltme işaretlerinde olduğu gibi (örneğin **Wand-Wände**, fakat **wende**), iki sesli harfin çakışmasında olduğu gibi (örneğin; **Haussegen, fünffach, zerreißen, enttäuschen, Blinddarm**), bazı özel durumlarda (**vier** uzun [i :], fakat **vierzehn, vierzig** buna rağmen [ı] kısa. Buna karşın, bazı durumlarda bazı kelimeler eşit söylenmelerine rağmen farklı yazılırlar (örneğin **Saite, Seite; wieder, wider**'de olduğu gibi).

Bu sabit gösteri tablosu okuyucu tarafından her kelimenin 'yapısının' farkına varılması demektir. Bu yöntemde zor olan şey, dil öğrenen kişinin aynı anlama gelen kelimeleri farklı kelimelermiş gibi algılamasıdır. Bununla ilgili olarak şu örnek verilebilir: **Herbst zu herb**'de olduğu gibi. Bunun yanında, kelimeler arasındaki yakınlığın imla kaidelerine dikkat etmeksizin kullanması da yanlış anlamalara yol bazen aynı anlama gelen kelimeleri farkına varmadan diğer biçimde yazdıklarında, tesadüfen de olsa doğru yazmaktadırlar. Örneğin (**Laib, Leib; Lied, Lid; Lärche, Lerche**) kelimelerinde olduğu gibi.

Kelime ve kelime öbekleri arasındaki farkın bilinmesi için ayrı veya bitişik yazma kuralı önemlidir. Almanca bir kelimenin büyük harfle yazılmasının birçok anlamı vardır. Özel isimler, cins isimler, nesnelere, fiillerden türetilmiş imler, aynı şekilde cümle başlangıçları ve başlıklar büyük harfle yazılırlar.

Metinleri teşkil eden cümleler ve diğer cümle öğelerinin ayrışmasını, özelliklerini ifade eden noktalama işaretleridir. Bunlar aracılığı ile okuyucu, metni teşkil eden öğelerin arasındaki gramatik ve semantik yapının farkına varır. Bütün dilbilgisi noktalama işaretlerinin kullanılması çok zordur. Bunun için yazarın iyi bir dil bilgisine sahip olması gerekir. Ama dilin doğasında olan kesin şu veya bu şekilde yazma kuralı da yoktur. Çünkü çeşitli kelime veya kelime grupları arasında geçiş durumları vardır: Örneğin kelime grupları ve birleşik kelimelerde olduğu gibi.

3. Kural esasları ve kelime listesi

Bu ilişki, Almancada imla kurallarının temeli demektir. Bu ilişki ile Almanca yazım kurallarının normu belirlenir. Bunlar bir birlerini tamamlarlar. Böylece cümlenin başlangıç harfi büyük yazılarak ve aynı durumdaki eşit kelimeler virgülle ayrılarak bu norma uyumu sağlanır. Buna karşın birçok yabancı kelime veya terim, her biri özel şekilde kelime sıralarına alınır. Bunlar için herhangi bir belirli kural da yoktur ama istisna veya özel durumlar vardır. Bu şekilde de bunlar kurallara uydurulurlar. Çoğu durumda yazma esnasında bu kelimeler kurallar yardımı ile giderilir veya sözlüklerden bakılarak bulunurlar. Bir kelimedede sesli harften önce sesiz harfler eğer çift ise; sesli harf kısa okunur. (örneğin; **Affe, Barren, gönnen, schlimm**) kelimelerinde olduğu gibi.

3.1. İmla kurallarının ana yapısı

Bu kurallar altı ana bölümden oluşmaktadır

1. Harf ve hece düzeni
 2. Ayrı ve bitişik yazım
 3. Orta çizgi ile yazım
 4. Büyük ve küçük yazma
 5. Cümle sonunda kelimeyi bölme.
1. **Harf ve Hece düzeni:** Burada örneğin **sch, schnell** veya **ei, Kreide**'de olduğu gibi normal durumda. Diğer durumlarda ise **sp, Speck, st, Stein** kurala uyumlu sapmalar ama **ai, Kaiser**'de özel bir durum söz konusudur.
 2. **Aynı şekilde ayrı ve bitişik yazmada:** özellikle normal durumda ayrı ve bitişik yazmak için bazı kurallar gereklidir.
 3. **Büyük ve küçük yazım için küçük yazım normal bir durum.**
 4. **Kelimeyi ayırmak demek, heceyi ayırmak demektir.** Bilhassa konuşmada özellikle sapmalarda kurala uyum sağlamak gereklidir. (örneğin; konuşma hecesi olarak **widrig** – ayrı: **wid-rig**'de olduğu gibi.)
 5. **Noktalama işaretlerinde:** Bu durumda nokta cümlenin sonuna konur.
Ama özel hallerde cümle sonlarında nokta konmaz. Örneğin başlıklarda cümle sonlarına nokta konmaz. Aynı şekilde bir cümle sonuna ünlem işareti veya soru işareti konursa yine nokta konmaz.

II. Yeni kurallar şu ana temellerden oluşmuştur

II. 1. Ses- harf- sıralama düzeni

Kısa (vurgulu) sesli harften sonra **ß** yerine **ss** kullanılır. Şu kelimeler böyle yazılır: **Fass, Stress, Biss, Missverständnis, Boss, Fluss;** sie **muss** (zu:müssen), er **hasst** (zu:hassen) v.s. Yine **daß** yerine **dass** şeklinde yazılır. Çoğu tekkelimleler temel prensiple eşitlenir bu şu demektir: bir kelime yazmada kelimeyi kelime formunu düzenler. Şimdi yeni imla kuralına göre örneğin **des Asses** yerine **Ass;** **tippen** yerine **Tipp;** **Gams** yerine **Gämse;** **Nummer** yerine **nummerieren;** **Platz** yerine **platzieren.** Çoğu tek kelimeler kök prensibine göre eşitlenirler bu şu demektir yazıda bir kelime veya kelime formunu dizimi biri birlerini izler. Fakat **fit** ve **Top** kelimeleri aynı kalmışlardır. Şayet üç harf arka arkaya bir kelimedede iseler aynı kalmışlardır. Mesela şu kelimelerde olduğu gibi **Bestelliste, Schiffahrt; Kaffeerte, Teeei, Hawaiiinseln.** Bu kelimelerde değişmemişlerdir: **dennoch, Drittel** ve **Mittag.** **Dikkat:** Bir kimse açık ve güzel görümlü yazı yazmak istiyorsa orta çizgide kullanabilir örneğin: **Auspuff-Flamme, Tee-Ei'** de olduğu gibi. **Ph:** **phon, phot** ve **graph** gibi özel kelimelerde **f** ile yazılabilir; bununla istinaden **-tial** ve **-tiell** özel durumlarda **-zial** ve **-ziell** olarak yazılabilir. Aynı şekilde **gh, rh, th,** gibi çift tonlu harfler özel hallerde sadece **g, r, t** ye dönüşerek tek tonlu harfler haline gelebilirler. Örneğin: şu kelimeleri şimdi şöyle yazabiliriz: **Delphin** veya **Delfin, Photometrie** veya **Fotometrie, Diktaphon** veya

Diktafon; Geographie veya **Geografie; Differential** veya **Differenzial; essentiell** veya **essenziell;** **substantiell** veya **substanzuell; Spaghetti, Spagetti; Katarrh** veya **Katar;** **Panther** veya **Panter; Thunfisch** veya **Tunfisch.**

Bunların dışında Almancada bulunan yabancı kelimelerin çoğunun yazılışları değişmemiştir.

Mesela şu kelimeler hala eskiden olduğu gibi aynı yazılmaktadır: **Philosophie, Rhetorik, Rheuma, Apotheke, Strophe, Diskothek, Leichtathletik, Mathematik, Theater** v.s.

II. 2. Ayrı ve Bitişik yazma

1. Almancada bir isimle fiil birleşmişlerse yeni yazım kurallarına göre ayrı yazılırlar

Şu örneklerde olduğu gibi: **Auto fahren, Klavier spielen, Rad fahren, Eis laufen, halt machen, Maschine schreiben** v.s.

Eğer birleşmiş kelimelerde özellikle isim kayboluyorsa şu şekillere dönüşürler: **preisgeben** (**er gibt preis**), **standhalten** (**sie hält stand**), **stattfinden** (**die Veranstaltung findet statt**), **teilhaben** (**wir haben daran teil**) v.s.

İsim ve fiil ayrılmaz bir kelime oluşturmuşlar ise onlar yine aynı şekilde beraber yazılırlar:

schlafwandeln- er schlafwandelte, schlussfolgern – sie schlussfolgerte.

2. İsim ve Partisip birleşikleri ayrı yazılırlar, şayet ayrı yazma fiilin mastar hali içinde geçerlidir bu bileşimlerde ise hiçbir kelime tasarrufunda bulunulmaz.

Örneğin **Achtung gebietend** şimdi **Achtung gebieten,** **Aufsicht führend, Aufsicht führen; Erdöl exportierend, Erdöl exportieren; Handel treibend, Handel treiben** gibi.

Fakat: mondbeschiene- vom Mond beschienen burada (vom kaldırılmıştır).

3. Bir isim ve Fiilin mastar şekli ve ikinci bir fiile birleşmişler ise hala ayrı yazılırlar

Örneğin:

Auf dem Stuhl/Wegen schlechter Noten sitzen bleiben.

Das Buch /Den erfolglosen Trainer fallen lassen.

Aynı şekilde: **bestehen bleiben, kennen lernen, flöten gehen** v.s.

4. Bir partisip ve fiilden oluşan bileşik kelimeler devamlı ayrı yazılırlar

Şimdiye kadar yazıldığı gibi: **getrennt leben** şimdide **verloren gehen, gefangen halten** diye ayrı yazılırlar.

5. Şu bileşiklerde **auseinander, aneinander, aufeinander** ve fiiller tamamen ayrı yazılırlar Şimdi şöyle yazılırlar

aneinander fügen/geraten/grenzen/legen auseinander biegen/gehen/halten/leben/nehmen/setzen gegeneinander prallen/stoßen.

6. –wärts son eki ile oluşmuş zarf bileşikleri ve fiiller temelden ayrı yazılırlar

Mit der Firma wird es *aufwärts gehen*, im Beruf *vorwärts kommen* gibi.

7. 'Sein' fiili ile oluşmuş bileşikler temelden ayrı yazılırlar

Bunlar şimdi şöyle yazılırlar: *an sein, auf sein, beisammen sein* v.s.

8. Sıfat ve fiilden oluşan bileşikler şayet sıfatlar derecelendirilebilirler veya az çok pekiştirilebilirlerse ayrı yazılırlar

Örneğin: *ernst nehmen* (*sehr ernst nehmen*), *gerade sitzen* (*ganz gerade sitzen*), *gut gehen* (*besser gehen*): aynı şekilde: *offen stehen, schlecht gehen, schwer fallen, übel nehmen* v.s.

Eğer sıfat derecelendirilemiyorsa bitişik yazılırlar.

Şu kelimelerde olduğu gibi *fernsehen, festsetzen* (=bestimmen) v.s.

9. Zarfların ve fiillerin birleşmelerinden türemiş bağzı kelimeler ayrı yazılırlar

Bu bileşiklerden: *anheim fallen, überhand nehmen, vorlieb nehmen* v.s.

Beraber veya ayrı yazma şu kelimelerde mümkündür:

infrage stellen/in Frage stellen, Instandsetzen/in Stand setzen, zugrunde liegen/zu Grunde liegen.

Zustande bringen/zu Stande bringen, zutage fördern/zuTage fördern v.s.

10. Bir sıfat ve bir partisip veya iki sıfattan oluşmuş bileşikler de ayrı yazılırlar

Şayet birinci bölüm Partisip ise:

drückend heiß, kochend heiß, leuchtend blau v.s.

eğer ilk kısım *-ig, -isch* veya *-lich* ekleri taşıyorlarsa:

riesig groß, mikroskopisch klein, bläulich grün v.s.

şayet ilk kelime neyi derecelendirilebiliyorsa veya yükseltilebiliyorsa örneğin:

dünn besiedelt, ernst gemeint, schlecht gelaunt, unten erwähnt, weit verbreitet gibi.

11. Şimdiye kadar olduğu gibi şu kelimelerde hep aynı bitişik yazılırlar: *irgendein, irgendwann, irgendwer*, v.s. yine aynı şekilde şu kelimelerde bitişik yazılırlar: *irgendjemand* ve *irgendetwas* gibi.

12. Bileşiklerin ikici kısmı geliştirilebilir ise bu güne kadar olduğu gibi yazılırlar: *irgend so ein/einer, irgend so etwas* gibi.

II. 3. Orta çizgili yazma

1. Sayıyla yazılmış bileşiklerde bir orta çizgi ile kelimenin diğer kısmından ayırt edilir:

8-Achser, 5-Eck, 16-Ender, 6-hebig, 2-jährige, 4-jährige, 6-monatlich, 14-tägig, 8-Zylinder 'de olduğu gibi.

Bu güne kadar olduğu gibi bir sayı bir ekle birleşmiş ise orta çizgi konmaz.

68er, 100stel, 4fach, 15er gibi yazılır.

Fakat şu gibi bileşiklerde: *68er-Generation, 15er-Schlüssel*

şeklinde yazılır.

2. Bir orta çizgi bileşimlerde her parçayı ayırmak için konulur bileşimlerin daha açık olması isteniyorsa veya üç aynı harfin ark arakaya gelmesi durumunda orta çizgi kullanılır

Bunlar şöyle yazılırlar: *Ichsucht veya Ich-Sucht, Sollstärke veya Soll-Stärke, Moselwinzergenossenschaft veya Mosel-Winzergenossenschaft, Schiffahrt veya Schiff-Fahrt, Schifffracht veya Schiff-Fracht, Teeernte veya Tee-Ernte* v.s.

3. İngilizceden alınmış çok parçalı kelimeler birleşik yazılırlar. Aynı şekilde orta çizgiyle de yazılabilirler şayet birinci kısım bir isim veya fiil'den teşkil ediyorsa

Örneğin şu kelimeler böyle yazılırlar: *Airconditioning / Air-Conditioning.*

Blackout / Black-out, Centrecourt / Centre-Court,

Chewinggum / Chewing-Gum, Handout / Hand-out

Artdirector / Art-Director, Feedback / Feed-back

Kickdown / Kick-down, Layout / Lay-out

Jobsharing / Job-Sharing gibi.

Bazı sıfat ve isimlerden oluşmuş bileşikler özellikle bitişik yazılırlar.

Bunları aynı şekilde orta çizgisiz ayrı yazmamda mümkündür. Ama isim kısmını büyük yazmak gerekir.

Şu örneklerde olduğu gibi: *Happyend* veya *Happy End, Highsociety* veya *High Society, Smalltalk* veya *Small Talk* v.s.

II. 4. Büyük ve küçük yazma

1.Eğer isimler bir öntaki (Präposition) ile bağımlı söyleniyorsa ve bu takılar isimlerle birleşemezleriyse bu isimler büyük yazılırlar.

Bu isimler şöyle yazılırlar: *in Bezug auf* bu güne kadar yazıldıkları *mit Besuch auf* gibi.

Aynı şekilde: *außer Acht lassen, sich in Acht nehmen* gibi.

2. Eğer isimler bir fiile sabit bir takı oluşturuluyorlar ve bunlar birleşik yazılmıyorlarsa büyük yazılırlar.

Bunlar şimdi şöyle yazılırlar: *Rad fahren, Hof halten, Kopf stehen, Leid tun, Maschine schreiben, Pleite gehen, Angst haben, jemandem Angst und Bange machen, sein Eigen nennen, Recht behalten/bekommen/haben*'da olduğu gibi.

Eğer kelimelerin *sein* fiili ile ilgileri varsa ve sıfat olarak kullanılmışlarsa bundan dolayı bugüne kadar olduğu gibi küçük yazılırlar.

Şu örneklerde oldukları gibi: *sein werden angst, bange, ernst, recht, gram, leid, pleite, schuld.*

Aynı şekilde: *mir ist/wird angst und bange; ich bin es leid; es ist mir recht; du bist selbst schuld; er ist pleite*'de olduğu gibi.

3. İsimleşmiş sıra sayılar büyük yazılır.

Bunlar şöyle yazılırlar: *als Erstes, die Rechte Dritter, als Dritter an der Reihe sein, wie kein Zweiter arbeiten* v.s.

4. İsimleşmiş sıfatlar, eğer bunlar sabit deyimlerin kullanmalarında sıfatlık niteliklerinden bağımsız ve yazılış

anlamında kendi anlamından bağımsız olarak kullanılıyorsa büyük yazılırlar.

Şimdi bunlar şöyle yazılırlar *also im Argen liegen, zum Besten geben/halten, im Dunkeln bleiben/tappen, auf dem Laufenden halten, sich über etwas im Klaren sein, auf dem Trockenem sitzen, im Trüben fischen, etwas im Stillen vorbereiten* v.s.

Fakat kelimeler yine aynı şekilde kalmışlardır: *von fern, von klein auf, über kurz oder lang, seit langem, von nah und fern, bis auf weiteres* v.s.

Bunların dışında:

Öntakılarla kullanılan Dil ilişkilerinde büyük yazılırlar: *ein Referat auf Französisch halten; ein in Englisch abgefasster Brief* v.s gibi.

Günün vakitlerinde bunlar şunlarla kullanılıyorsa büyük yazılırlar: *vorgestern, gestern, heute, morgen, übermorgen; gestern/heute/morgen Abend, vorgestern Nachmittag* v.s.

Ve şu durumlarda da büyük yazılırlar: *jeder Einzelne, als Einzelner, der Einzige, als Einziger, das Ganze, als Ganzes, nicht das Geringste*.

Dikkat: sadece şu kelimeler çekim şekillerinde küçük yazılırlar: *viel, wenig, eine, andere* gibi.

5. Sıfatların isimlerle birleşmiş hallerinde sıfatlar genel olarak küçük yazılırlar.

Bugüne kadar yazıldığı gibi *die schwarze Magie, die gelbe Karte, die goldene Hochzeit* v.s gibi.

Şimdi yine şu şekilde yazılırlar: *die erste Hilfe, das große Los* gibi.

Büyük yazmalar hala şu meslek, makam, görev kelimelerinde geçerlidir:

(-Titeln, Ehren-, Amts-, Funktionsbezeichnungen= Unvanlarda- Şahsiyet belirtilerinde, Makam ve Görev işaretlerinde)

Ihre Königliche Hoheit, der Heilige Vater, der Regierende Bürgermeister, der Technische Direktor v.s gibi.

Botanik ve Zoolojideki sınıflandırmalarda

das Fleißiger Lieschen, die Gemeine Stubenfliege, der Rote Milan.

—yılın önemli günlerinde:

Der Heilige Abend, der Erste Mai, der Weiße Sonntag gibi.

—tarihi olaylar ve çağlardaki önemli olaylar

Der Dreißigjährige Krieg, der Deutsch-Französische Krieg 1870/71,

der Erste Weltkrieg, die Ältere Steinzeit, die Goldenen Zwanziger gibi.

6. Özel isimlerdeki sonek *-isch* veya *-sch* ile yazılan isimler küçük yazılırlar.

Örneğin *goethische/goethesche Gedichte* (<<Gedichte von Goethe>> veya <<Gedichte in der Art Goethes>>), *das ohmsche Gesetz, der ohmsche Widerstand, freudsche Schriften, freudsche Fehlleistung* v.s gibi.

Bunlar aynı şekilde büyük harfle yazılıp yukardan ayırma ile de yazılabilirler

Goethe'sche Dramen, die Grimm'schen Märchen v.s.

Şunlar bu güne kadar olduğu gibi yazılırlar: *eulenspiegelhafte Possen, eine kafkaeske Stimmung, die Berliner Bevölkerung,*

die Schweizer Berge gibi.

7. Şahıs zamirlerinde özellikle kişilere hitaplarda *du* (sen) ve *ihr* (siz) ve şahıs zamirlerin *dein* (senin) und *euer* (sizin) mektuplarda şimdi küçük yazılır. Büyük yazma sadece nezaket formunda *Sie* (siz)ve buna ait o şahıs zamiri olan *Ihr* de yazılır.

II. 5. Noktalama İşaretlerinin kullanışı

1. Bu güne kadar iki esas cümle leyi biri birine bağlamak için önce 'virgül' sonrada 've' kullanılırdı şimdi sadece 've' bağlacı yeterlidir. Virgül kullanılmasına gerek yoktur.

Şimdi şöyle cümleler biri birine bağlanarak da yazılır:

Johanna spielte auf dem Klavier, und Johannes sang dazu veya *Johanna spielte auf dem Klavier und Johannes sang dazu*.

2. Partisip gruplar ve fiiller sadece bir virgül ile ayrılırlar şayet cümlenin öğeleri anlaşılır bir durumda değiller ve yanlış anlaşmalara sebebiyet vermemeleri için virgüller kullanılırlar.

Bunlar şöyle yazılırlar:

Sie gingen ohne sich vom Gastgeber zu verabschieden

veya *Sie gingen, ohne sich vom Gastgeber zu verabschieden*.

Etwas Besseres als eine Urlaubsreise zu gewinnen konnte mir nicht passieren.

Veya *Etwas Besseres, als eine Urlaubsreise zu gewinnen, konnte mir nicht passieren*.

Mit Wanderkarte und Kompass aufs Beste ausgerüstet starteten sie in die Berge.

Veya *Mit Wanderkarte und Kompass aufs Beste ausgerüstet, starteten sie in die Berge*.

Dikkat: Şimdiye kadar olduğu gibi bir virgül mutlaka kullanılmalı şayet fiil veya Partisip grup açıklama maksatlı bir kelime kullanılacaksa veya fiil partisip grup sonradan yazılacaksa böylece cümle yapısından düşebilir.

Örneğin: *Sie erinnerte ihn daran, die Post zu holen. Die Weinfreunde, ohne sich zu besinnen, nahmen die Einladung an*.

II. 6. Satır sonralarında kelimeleri ayırma

1. Kelime sonlarındaki *-st* ler ayrılabilirler: *Wes-te, Kü-ste, meis-te* gibi.

2. Kelimelerdeki *-ck* artık ayrılmazlar: *ba-cken, De-ckel, trocken, Zu-cker* de olduğu gibi.

3. Yabancı kelimeler sesliharfler+ *l, n* veya *r* ya son sesli harften ayrılır veya hiç ayrılmadan yeni satıra yazılırlar: *noble* veya *no-ble, Sig-nal* veya *Si-gnal* v.s gibi.

4. Bazı kelimeler herhangi bir birleşime uymuyorlar veya bununla tanımlanamıyorlarsa hecelerden ayrılabilirler.

Bunlar şimdi şöyle yazılabilirler: *he-rauf* veya *her-auf, Mainau* veya *Main-au, Helikop-ter* veya *Heliko-pter, Pädagoge* veya *Päd-agoge* gibi.

III. Sonuç

Almanca'nın imla kurallarında oldukça çok kuralsızlıklar ve

özel haller vardı. İşte bu fikirde olanlar;

Yeni imla kuralı reformunun amacı öğrencilerin yazı dilini kolay öğrenmelerinin yolunu açmaktı. 1998 yılında yeni imla kuralları reformunun ilk uygulanmasından hemen sonra birçok çevreden itirazlar gelmeye başladı özellikle yazarlar bunun uygulanmasına itiraz ederek sebeplerini kamuoyuna açıkladılar.

Bu reform üzerine tekrar bir reform yaparak 2006 yılı Ağustos ayında yeni bir reform uygulamasına gidildi amacı ise toplumsal mutabakatı sağlamaktı. Tabi konu sade vatandaş için pek önemli değildi yazı dilinde hangi usulde yazacağı. Ama toplumun belirli kesimlerinde konu sürekli gündemde tutularak resmi bir tartışma haline dönüştü. Bu tutum birkaç yıl içerisinde üç farklı yazım kuralları özellikle okullarda okuyan öğrencilerin zor duruma düşmelerine sebep oldu.

IV. Kaynakça

- 1. Deutsche Rechtschreibung, Regeln und Wörterverzeichnis, Amtliche Regelung,** Herausgegeben vom Ministerium für Schule und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen, Frechen 8/98.
- 2. Deutsche Biographische Enzyklopädie,** (hg. Walther Killy), München, Oktober 2001, Bd. 2
- 3. Duden,** Die neue deutsche Rechtschreibung, kurz gefasst, Duden Verlag, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich 1999
- 4. Grosswörterbuch Deutsch als Fremdsprache,** Neubearbeitung, Hrsg. Dieter, Götz u.a. Berlin, München 2003
- 5. Türkisch- Deutsches Wörterbuch,** Karl Steuerwald, ABC Kitabevi A.Ş, İstanbul 1998.
- 6. Schreiben im Studium, Ein Trainingsprogramm** Karl-Dieter Bünting, u.a. Berlin 1996.